

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему: Розвиток інноваційної діяльності підприємства в умовах
цифровізації

Виконав:

Колодій Святослав Ярославович

здобувач денної форми здобуття вищої освіти
спеціальності 051 Економіка

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент Боднарчук Т.Л.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол №__ від «__»_____ 2024 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІ	6
1.1. Поняття та структурні елементи інноваційної діяльності підприємства ...	6
1.2. Моделі цифрової трансформації інноваційної діяльності підприємства..	13
1.3. Методика оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства в умовах цифрових змін економіки	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ПП «ДЕМЕТРА-2010» ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	26
2.1. Загальна характеристика фінансового стану ПП «ДЕМЕТРА-2010».....	26
2.2. Аналіз рівня інноваційної активності ПП «ДЕМЕТРА-2010».....	31
2.3. Стан інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси підприємства	40
2.4. Оцінка ефективності впровадження цифрових інновацій на підприємстві	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПП «ДЕМЕТРА-2010» В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІ	50
3.1. Ключові проблеми та бар'єри покращення інноваційної діяльності підприємства.....	50
3.2. Рекомендації щодо стратегічного планування цифрової трансформації інноваційної діяльності підприємства	54
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах цифровізації та швидкого технологічного розвитку інноваційна діяльність підприємств відіграє ключову роль у підвищенні їх конкурентоспроможності, ефективності та стійкості на ринку. До прикладу, підприємства аграрного сектору стикаються з викликами, що потребують впровадження інноваційних технологій для оптимізації бізнес-процесів, зниження витрат і підвищення продуктивності. Зміни кліматичних умов, необхідність раціонального використання ресурсів, зростаюча конкуренція вимагають від аграрних підприємств не лише адаптуватися до нових умов, а й активно впроваджувати інновації для сталого розвитку. Цифрові технології, такі як системи точного землеробства, автоматизовані ERP-системи, аналітика великих даних і цифрові платформи управління ресурсами, стають інструментами для підвищення ефективності підприємств. Впровадження цих технологій дозволяє зменшити витрати, оптимізувати виробничі процеси та поліпшити якість продукції. Проте, на багатьох аграрних підприємствах інноваційна діяльність здійснюється на базовому рівні, що обмежує їх потенціал для подальшого зростання. Вивчення та аналіз рівня інноваційної активності та цифровізації є важливим кроком для визначення стратегічних напрямів розвитку підприємства.

Мета роботи – проаналізувати особливості розвитку інноваційної діяльності підприємства, зокрема, ПП «ДЕМЕТРА-2010», та сформулювати рекомендації щодо її вдосконалення в умовах цифрових трансформацій.

Поставлена мета обумовлює виконання таких завдань:

- розкрити поняття та структурні елементи інноваційної діяльності підприємства;
- охарактеризувати моделі цифрової трансформації інноваційної діяльності підприємства;
- систематизувати методику оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства в умовах цифрових змін економіки;
- дати загальну характеристику фінансового стану ПП «ДЕМЕТРА-2010»;

- проаналізувати рівень інноваційної активності обраного підприємства;
- висвітлити стан інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси підприємства;
- оцінити ефективність впровадження цифрових інновацій на підприємстві;
- визначити ключові проблеми та бар'єри покращення інноваційної діяльності підприємства;
- сформулювати рекомендації щодо стратегічного планування цифрової трансформації інноваційної діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – інноваційна діяльність сучасного підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні аспекти розвитку інноваційної діяльності підприємства в умовах цифрової трансформації.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз – для дослідження наукових підходів до інноваційної діяльності та цифровізації; інтегральний метод – для комплексної оцінки інноваційної активності підприємства; SWOT-аналіз – для ідентифікації сильних і слабких сторін інноваційної діяльності; статистичний аналіз – для обробки фінансових показників підприємства за кілька років.

Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність ПП «ДЕМЕТРА-2010» за 2020–2023 роки, наукові публікації, аналітичні звіти, офіційні документи державних органів і міжнародних організацій, а також результати власних розрахунків і досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в дослідженні специфіки розвитку інноваційної діяльності ПП «ДЕМЕТРА-2010» та формулюванні рекомендацій щодо стратегічного планування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в умовах цифрової економіки.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для стратегічного планування інноваційної діяльності ПП «ДЕМЕТРА-2010» та інших аграрних підприємств. Запропоновані підходи

дозволять підвищити ефективність бізнес-процесів, оптимізувати управління ресурсами та забезпечити довгостроковий розвиток підприємства в умовах цифровізації.

Апробація результатів дослідження у межах кваліфікаційної роботи. Результати дослідження були представлені на наукових і науково-практичних заходах. Зокрема, було прийнято участь у X Науково-практичній конференції студентів та молодих вчених «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи» (09 квітня 2024 р., м. Кам'янець-Подільський), II Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Стратегічні імперативи розвитку HR-інжинірингу, економіки і бізнесу в умовах глобалізації та євроінтеграції економіки України» (05 червня 2024 р., м. Хмельницький).

Публікації. Окремі результати проведеного дослідження опубліковано у вигляді тез доповіді у збірнику наукових праць (Колодій С. Вплив цифровізації на інноваційний розвиток підприємства. *Матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Мейнстрім HR-інжинірингу, економіки і бізнесу у XXI столітті: проблеми, імперативи, шляхи розвитку»*: 05 червня 2024 р., м. Хмельницький [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький : ХНУ, 2024. С. 168–170).

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота являє собою оригінальне та самостійне наукове дослідження. У роботі представлено отримані автором результати та сформульовано власні висновки й пропозиції.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки, включаючи 29 таблиць, 2 рисунки та 65 джерел у списку літератури.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження специфіку розвитку інноваційної діяльності підприємства в умовах цифровізації дозволяє зробити відповідні висновки.

Визначено, що інноваційна діяльність є основним чинником забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах зростаючої конкуренції та мінливого ринкового середовища. Інновації дозволяють підприємствам покращувати свої бізнес-процеси, впроваджувати нові технології, підвищувати якість продукції та послуг, а також підвищувати ефективність використання ресурсів. Зазначено, що зміст інноваційної діяльності полягає у розробці та впровадженні різних видів новацій. Інноваційна діяльність охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на вдосконалення технологічних, організаційних та управлінських процесів.

Виявлено, що інноваційна діяльність на підприємстві характеризується певними особливостями, серед яких модернізація виробничих процесів, впровадження цифрових технологій та розвиток нових напрямів діяльності. Впровадження інноваційних технологій дозволяє підприємству оптимізувати використання ресурсів, зменшити витрати та підвищити продуктивність праці.

Обґрунтовано роль цифровізації як одного з ключових чинників підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства. Використання цифрових технологій, таких як GPS-навігація, ERP-системи, CRM-системи та IoT, дозволяє автоматизувати виробничі та управлінські процеси, підвищувати точність виконання завдань та покращувати якість прийняття рішень. Визначено, що цифровізація дозволяє реалізувати такі напрями інноваційної діяльності підприємства, як підвищення ефективності використання ресурсів; автоматизація бізнес-процесів, таких як облік, логістика, виробництво та збут продукції; оптимізація управлінських процесів через впровадження сучасних систем автоматизованого менеджменту, таких як ERP та CRM; розвиток цифрової грамотності персоналу.

Акцентовано увагу на важливості використання інтегрального підходу до оцінки інноваційної діяльності підприємства, що дозволяє врахувати як кількісні,

так і якісні аспекти. Цифровізація значно впливає на інноваційну діяльність підприємств, скорочуючи час розробки нових продуктів, оптимізуючи процеси та відкриваючи нові ринки. Для аналізу її ефективності застосовуються різноманітні методи, зокрема розрахунок ROI, SWOT-аналіз, бізнес-аналітика та визначення індексу цифрової зрілості. Результати досліджень цифровізації інтегруються у стратегію підприємств для вдосконалення управлінських рішень, розробки цифрової стратегії та підвищення інноваційної активності. Це створює фундамент для довгострокового розвитку та формування конкурентних переваг у глобальному масштабі.

Охарактеризовано стан фінансово-економічної діяльності ПП «ДЕМЕТРА-2010», яке займається вирощуванням сільськогосподарських культур, виноградарством, виноробством та горіхівництвом, що забезпечує підприємству диверсифікацію доходів і зміцнення позицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Проведений аналіз фінансового стану показав стабільне зростання активів (на 82,7% за період 2020–2023 рр.) та доходів (на 35,9%) підприємства; високу ліквідність (базуючись на показнику поточної ліквідності); стабільну рентабельність виробництва й продажів.

Досліджено рівень інноваційної активності підприємства, що дозволило виявити позитивну динаміку впровадження інновацій у 2020–2023 роках. Це підтверджується розрахунками інтегрального показника ефективності інноваційної діяльності, який зріс з 0,26 у 2020 році до 0,83 у 2023 році. Ефективність використання основних засобів демонструє стабільний рівень у межах 79–85%, що свідчить про ефективне використання наявних виробничих ресурсів. Продуктивність використання трудових ресурсів становить 210–255 грн./чол., що вказує на достатній рівень організації робочого процесу. Показник прибутковості має позитивну динаміку, коливаючись у межах 1,08–1,15. Термін окупності інновацій залишається на рівні 0,87–0,92. проектів. Норма доходності інновацій становить 0,6–0,7.

Визначено, що цифрова зрілість підприємства знаходиться на середньому рівні. Серед напрямів цифровізації діяльності підприємства акцентовано увагу на

таких, як автоматизація бухгалтерського обліку та впровадження базових програмних рішень для управління фінансами; використання системи GPS-навігації для агротехніки; модернізація матеріально-технічної бази (технічні та технологічні інновації); впровадження системи електронного документообігу та автоматизовані рішення для управління виробництвом.

Проаналізовано результати впровадження цифрових інновацій, які виявилися у такому: забезпечення високого рівня рентабельності інвестицій (40%); впровадження автоматизованих систем, що дозволило знизити витрати на обслуговування обладнання на 15% (економія 150 тис. грн у 2023 році); оптимізація бізнес-процесів через автоматизацію сприяла збільшенню обсягів виробництва на 10% за останній рік; зростання чистого прибутку фірми у 2023 р. порівняно з 2020 р. зріс на 40%. Інноваційна стратегія ПП «ДЕМЕТРА-2010» спрямована на комплексну модернізацію виробничих і управлінських процесів із застосуванням цифрових технологій та сучасних методів управління. Орієнтація на інноваційний розвиток дозволяє підприємству досягати стратегічних цілей, підвищуючи ефективність діяльності та конкурентоспроможність на ринку.

Виявлено ключові бар'єри цифровізації інноваційної діяльності підприємства, серед яких фінансові обмеження, низький рівень цифрової зрілості, відсутність інтегрованого стратегічного планування та кваліфікованого персоналу. Впровадження інновацій стримується як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, такими як високі витрати на технології, обмежений доступ до фінансування та недостатня державна підтримка. Для подолання цих проблем рекомендовано: залучати додаткові ресурси через гранти та інвестиції, модернізувати обладнання, підвищувати кваліфікацію персоналу та розробити стратегічний план інноваційного розвитку. Комплексний підхід сприятиме підвищенню ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємства.

Обґрунтовано, що подальший розвиток інноваційної діяльності ПП «ДЕМЕТРА-2010» пов'язаний із розширенням впровадження цифрових технологій та інноваційних підходів у виробничі та управлінські процеси. Особливий акцент буде зроблено на інтеграції систем точного землеробства,

застосуванні IoT-рішень для моніторингу полів, а також на використанні аналітичних інструментів для прогнозування врожайності та оптимізації ресурсів. Важливим напрямом стане автоматизація логістичних процесів для зниження витрат на транспортування та підвищення оперативності постачання продукції.

Виявлено, що для ефективного впровадження інновацій на підприємстві необхідно забезпечити навчання персоналу та підвищення їхньої кваліфікації у сфері цифрових технологій, а також забезпечити гнучкість та адаптивність. Сучасне підприємство повинно бути гнучким та швидко адаптуватися до змін ринкового середовища. Впровадження інновацій дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним та забезпечувати стійкий розвиток.

Запропоновано рекомендації щодо підвищення рівня цифровізації інноваційної діяльності підприємства, що включають посилення ефективності діяльності підприємства за рахунок оптимізації бізнес-процесів, скорочення витрат, підвищення врожайності та покращення якості обслуговування клієнтів. Загальний підхід до стратегічного планування цифрової трансформації включає розробку детальної дорожньої карти, що передбачає короткострокові, середньострокові та довгострокові цілі. Важливим етапом є постійний моніторинг та оцінка ефективності впроваджених інновацій на основі фінансових показників, таких як ROI, термін окупності та чиста теперішня вартість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данніков О. В., Січкаренко К. О. Концептуальні засади цифровізації економіки України. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 17. С. 73–79. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/15.pdf.
2. Мазурок П. Історія економічних вчень у запитаннях і відповідях : підручник. Київ : Знання, 2006. 477 с.
3. Вовк В. Ю. Цифрові трансформації в економіці: світовий досвід та можливості для України. *Sciences of Europe*. 2020. №51. С. 15–24.
4. Піжук О. І. Цифрова трансформація економіки як основа формування її конкурентоспроможності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6(17). С. 79–83.
5. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотку та економічного циклу. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
6. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник. Суми : Університетська книга, 2023. 334 с.
7. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04 липня 2002 р. №40-IV : станом на 31.03.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 12.05.2024 р.).
8. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
9. Геращенко І. О. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Інноваційний потенціал підприємства». Харків : НТУ «ХП», 2017. 157 с.
10. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент. Х. : ТОВ «Планета-Принт», 2016. 197 с.
11. Єгоров І. Ю., Никифоров О. І. та ін. Цифрові технології в інноваційній трансформації економіки України / за ред. чл.-кор. НАН України Єгорова І. Ю., Никифоров О. І., Ліра В. Е.; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозів. НАН

України». К., 2020. 308 с.

12. Якимчук А. Ю., Навроцький Р. Л. Екологічні інновації: основа економічної безпеки : монографія. Рівне: НУВГП, 2018. 175 с.

13. Захарчин Г. М., Склярчук Т. В. Соціальні аспекти інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2017. Т. 22, Вип. 11. С. 166–169.

14. Шатіло О. В. Наукові підходи до визначення поняття «інноваційний процес». *Вісник ХНУ. Економічні науки*. 2019. № 4. С. 30–35.

15. Бородіна О. М., Уваровський Р. Д. Вплив інноваційних процесів на діяльність сучасного підприємства. *Економічний простір : збірник наукових праць*. 2020. №154. С. 75–78. URL : <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-13>.

16. Куцик В. І., Майборода В. М. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2022. №67. С. 49–54. URL : <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-67-07>.

17. Моїсеєнко Т. Є. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. №18. С. 16–19.

18. Даниленко С. М. Державно-приватне партнерство в реалізації та фінансуванні інноваційних проектів. *Фінансовий простір*. 2014. №3. С. 41–47.

19. Чухрай Н. І., Лісовська Л. С. Управління інноваціями : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 280 с.

20. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2009. 408 с.

21. Янковець Т. М., Прокоф'єва А. М. Оцінка ефективності інноваційних проектів у сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 657–661.

22. Єпіфанова І. Ю. Формування інноваційних стратегій промислових підприємств у сучасних умовах. *Підприємництво та інновації*. 2020. №13. URL : https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/30499/Єпіфанова_МУФ_13_2020.pdf?sequence=1 (дата звернення: 18.07.2024 р.).

23. Меркулов І. В., Гук О. В. Управління впровадженням інновацій на

підприємстві. *Modern Economics*. 2020. №23. С. 130–135. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/management-of-innovation-implementation-at/> (дата звернення: 18.07.2024 р.).

24. Дергачова Г. М., Колешня Я. О. Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2020. №17. С. 280–290.

25. Вишневий А. А. Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених : зб. тез доп. 17-ї Міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів, 28–30 листопада 2023 р.* Харків, 2023. С. 384–385.

26. Овчиннікова В. О., Носатенко О. Д. Складові процесу управління цифровою трансформацією підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. №84. С. 182–191.

27. McKinsey & Company. What is digital transformation? 2024. URL : <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-digital-transformation> (дата звернення: 20.07.2024 р.).

28. Gartner. Digital Transformation. URL : <https://www.gartner.com/en/information-technology/topics/digital-transformation> (дата звернення: 21.07.2024 р.).

29. World Economic Forum. Empowering Small and Medium-Sized Enterprises through Digital Business Model Innovation. 2024. URL : https://www3.weforum.org/docs/WEF_Empowering_Small_and_Medium_Sized_Enterprises_through_Digital_Business_Model_Innovation_2024.pdf (дата звернення: 21.07.2024 р.).

30. SpringerLink. Digital transformation and business model innovation: a bibliometric analysis. 2024. URL : <https://link.springer.com/article/10.1007/s11301-024-00426-z> (дата звернення: 22.07.2024 р.).

31. IBM. What Is Digital Transformation? 2024. URL : <https://www.ibm.com/topics/digital-transformation> (дата звернення: 28.07.2024 р.).

32. McKinsey & Company. The keys to a successful digital transformation. 2018.

URL : <https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and-organizational-performance/our-insights/unlocking-success-in-digital-transformations> (дата звернення: 25.07.2024 р.).

33. Коломєць Є. Цифрова трансформація бізнесу як основа підвищення його конкурентоспроможності. *Сталий розвиток економіки*, 2024. №4(51). С. 72–80. URL : <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-10>.

34. Лісова Р. М. Вплив діджиталізації на бізнес-моделі: етапи та інструменти цифрової трансформації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. №24. С. 114–118. URL : https://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/24_2_2019ua/24.pdf (дата звернення: 03.11.2024 р.).

35. Янчук Т., Боєнко О. Впровадження CRM-систем як засіб підвищення ефективності маркетингової діяльності. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-89>.

36. Євтушенко Н. М., Стеценко Д. І. Цифрова трансформація бізнесу в умовах війни в Україні: виклики та можливості. *Економічний простір*. 2024. №191. С. 211–216.

37. Сидоренко О., Могилевська О., Слободяник А., Бігдай В. Використання штучного інтелекту у формуванні довіри споживача в електронній комерції. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №4. С. 216–222. URL : <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-30>.

38. Майстренко Н. В., Сердюк Б. М. Основи оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2015. Вип. 9. URL : <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/735a7717-3a71-4d5a-abda-2044bd0448b9/content> (дата звернення: 24.05.2024 р.).

39. Голіонко Н. Г., Кондратьєва К. А. Методичні підходи до оцінювання цифрової зрілості організації. *Молодий вчений*. 2023. №1(113). С. 145 – 150.

40. Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства. *Економічний простір*. 2012. №68. С. 301–309.

41. Дмитришин Б. В., Боровий М. В. Бізнес-аналітика та її роль в управлінні

конкурентоспроможністю підприємства. *Центральноукраїнський науковий вісник*. 2020. Вип. 5(38). С. 214–220.

42. Скляренко О. В. Використання Big Data: сучасні можливості для бізнесу. *Економіка і управління*. 2020. №3. С. 106–110.

43. TargetTrend. 10 найкращих інструментів бізнес-аналітики у 2024 році. 2024. URL : <https://targettrend.com/uk/business-intelligence-tools/> (дата звернення: 09.11.2024 р.).

44. AIMojo. 12 необхідних інструментів AI для бізнес-аналітиків у 2024 році. 2023. URL: <https://aimojo.io/uk/ai-tools-business-analysts/> (дата звернення: 09.09.2024 р.).

45. Полтораки К. А. Аналіз особливостей поведінки споживачів в Інтернеті. *Ефективна економіка*. 2015. №11. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_100 (дата звернення: 29.11.2024 р.).

46. YC.Market. Як сформувавши стратегію виходу на новий ринок: інструменти для дослідження конкурентів і споживачів. 2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/iak-sformuvati-strategiehiiu-vikhodu-na-novii-rinok-instrumenti-dlia-doslidzhiennia-konkurientiv-i-spozhivachiv/> (дата звернення: 09.11.2024 р.).

47. Чевельов Д. Методології product-дизайну: від Agile до Waterfall. FreshTech. 2024. URL : <https://freshtech.global/ua/blog/product-design-methodologies-from-agile-to-waterfall> (дата звернення: 19.11.2024 р.).

48. Августин Р. Р., Деміків І. О. Управлінські інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7815> (дата звернення: 04.05.2024 р.).

49. ПП «ДЕМЕТРА-2010» : офіційний сайт. URL : <https://demetra-2010.com.ua> (дата звернення: 21.11.2024 р.).

50. ТОВ «АгроЛідер» : офіційний сайт. URL : <https://agroleader.net/> (дата звернення: 22.11.2024 р.).

51. ТОВ «ЗерноПродукт» : офіційний сайт. URL : <https://mhp.com.ua/uk/prat->

zernoprodukt-mkhp (дата звернення: 26.11.2024 р.).

52. Андріїв Н. М. Цифрова трансформація підприємства: теоретичний базис. *Ефективна економіка*. 2022. №4. URL : 10.32702/2307-2105-2022.4.79 (дата звернення: 06.11.2024 р.).

53. Кузнецова І. О., Кравченко В. О. Розвиток персоналу в контексті інноваційних змін підприємства. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія: Економічні науки*. 2011. №4(1). С. 101–104.

54. Яковенко Я. Ю., Білик М. Ю., Олійник Є. В. Цифрова трансформація бізнес-структур: стратегічні орієнтири в епоху інновацій та технологічних змін. *Економічний простір*. 2024. №190. С. 355–360.

55. Поливана Л. А. ERP-системи для автоматизації обліку фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. Вип. 41. С. 216–219.

56. Мащак Н. М. Оптимізація логістичних процесів підприємства на основі використання цифрових інновацій. *Академічні візії*. 2024. №34. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1315> (дата звернення: 08.05.2024 р.).

57. Костюк Р., Небаба Н. Цифровізація аграрної галузі в кризових умовах: завдання і виклики. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №4. С. 113–117.

58. Петренко Л. М. ERP-системи для аграрного бізнесу: ефективність та перспективи впровадження. *Elevator*. 2023. URL : <https://elevator.com.ua/blog/efektyvnist-erp-system-dlya-ahrobiznesu> (дата звернення: 11.10.2024 р.).

59. Стрій Л. О., Пінчук Т. А. Інноваційний розвиток підприємств в сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 51. С. 224–231.

60. Зоря О. П., Яснолоб І. О., Радіонова Я. В. Інноваційний розвиток аграрного виробництва в умовах цифровізації економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 62. С. 68–72.

61. Скрипник В. В. Інноваційний розвиток підприємств аграрного сектору на інвестиційних засадах. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021.

Вип. 6. С. 38–45.

62. Асланян О. І. Аналіз впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємства. *Економічний простір*. 2024. №189. С. 52–57.

63. Руснак А. В. Інноваційний процес як необхідна складова інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №23. С. 12–17.

64. Кравчук І. Вплив інноваційної діяльності на фінансову ефективність підприємства. *Економічний форум*. 2022. №3. С. 172–178.

65. Олексенко Л. В. Моделі інноваційної діяльності. *Економіка та право*. 2022. №3. С. 97–105.